

Suomen Kansallisbaletti rikastui kaksin verroin

RAKKAUS YHDISTÄÄ TANSSINÄYTTÄMÖLLÄKIN

Teksti: Tuija Lindholm

Suomen Kansallisbaletin tanssijat Petia Ilieva ja Aki Pakarinen kohtasivat maailmalla ja muuttivat Suomeen muutaman mutkan kautta. Heitä yhdistää rakkaus balettiin ja toisiinsa sekä tammikuussa syntynyt Samuil-poika.

Jos musiikki on kansainvälinen kieli, tanssi on sitä aivan erityisesti. EU on myös selvästi lisännyt tanssijoiden vapaampaa liikkumista eri tanssiryhmien välillä Euroopassa. Suomen Kansallisbaletin tanssijoista on jo hiukan yli neljäsosa työn perässä Suomeen muuttaneita ulkomaalaisia. Edes orkesterin puolella ei olla yhtä kansainvälisiä.

Petian oppivuodet

Petia Ilieva syntyi pikkukaupungissa Bulgariassa. Kun siro ja notkea Petia istuskeli jo 5-vuotiaana lattialla spagaatissa, mietti äiti hänelle sopivia harrastusmuotoja. Baletti vei voiton voimistelusta, kun omassa kaupungissa oli myös balettikoulu, jossa Petia aloitti harrastusmielessä baletin 6-vuotiaana. Balettikoulun opettaja kannusti tyttöä kuitenkin heti 10-vuotiaana pyrkimään kansalliseen balettioppilaitokseen 500 kilometrin päähän, maan pääkaupunkiin Sofiaan. Ja sinne tyttö valittiin. Aluksi hän asui täysihoidolassa ja sittemmin vuokra-asunnossa koulun lähellä. Sofiassa balettikoulun ohella käytiin tavallista koulua. Balettikoulu toimi samoissa tiloissa kansallisbaletin kanssa.

”Oli inspiroivaa nähdä oikeita taiteilijoita ja katsoa iltaisin esityksiä”, Petia kertoo. ”Katsoin kaikki mitä oopperatalossa esitettiin, myös useat eri osajaoat.”

Petia valittiin poikkeuksellisesti jo 17-vuotiaana Bulgarian kansallisbalettiin. Sofian baletti on vanhanaikaisesti hierarkkinen, eli tanssijat on jaettu eri kategorioihin: *corps de ballet*, demisolistit, solistit, *principals* (ensitanssijat). Nuoret aloittavat aina pohjalta, eikä kategoriasta toiseen vaihtaminen ole helppoa, koska tanssijoilla on kiinteät sopimukset myös roolituksista.

Haastavamman työn perässä

Petia osallistui vuosina 1993–94 useampaan balettikilpailuun, joissa pärjääminen toi myöhemmin hyötyä. Omassa maassa kilpailumenestys ei kuitenkaan

helpottanut uralla etenemistä. Joitakin solistirooleja hän Bulgariassakin teki, mutta varsinaista solistisopimusta ei ollut aikoihin luvassa.

Eipä uskonut Petia Varnan kisojenkaan jälkeen, kun lautasliinaan yhteystietojaan

kirjoitti, siitä mitään seuraavan. Saksan Rostockiin kerättiin kuitenkin uusia tanssijoita uuden johtajan ympärille, ja sinne Petiakin sai kutsun. Vuonna 1994 jääminen Bulgariaan olisi rajoittanut urakehitystä, eikä Sofian ohjelmistokaan Petiaa pidätellyt. Ohjelmistossa on edelleen samoja perusbalettien versioita kuin silloin, esimerkiksi meilläkin 80-luvulla esitetty Grigorovitšin *Pähkinänsärkijä*, joka oli tuotu aikoinaan Bolšoista.

Petia oli vasta 19-vuotias Saksaan lähtiessään eikä aluksi uskaltanut ottaa kuin vuoden virkavapaata. Kova hinku nuorella naisella oli kuitenkin kokeilemaan, millaista ulkomailla olisi. Rostockissa ryhmä oli pieni, vain 25 tanssijaa, joten Petia sai tehdä heti paljon mielenkiintoisia rooleja. Hän päätti jäädä vielä toiseksi vuodeksi. Onneksi, sillä siellä hän kohtasi Akin.

Akin oppivuodet

Aki Pakarinen on Muuramessa syntynyt helsinkiläinen, jonka lapsuuden harrastusvaihtoehtoja olivat jalkapallo ja baletti. Baletti vei voiton, ja Aki pyrki Oopperan balettikouluun.

”Äidillä oli nuorena joitain balettifantasioita”, muistelee Aki. ”Hän ehkä ajatteli, että pääsee tähän poikansa kautta mukaan. Ja olin kuulemma jo 4–5-vuotiaana istunut hipihiljaa Joutsenlamassa.”

Oopperan balettikoulusta kolme alkuperäistä luokkatoveria sai sopimuksen Kansallisbalettiin heti balettikoulun oppimäärän jälkeen. Aki oli aiemmin siirretty alemmalle luokalle, koska oli nuorempi. Siihen aikaan ei Suomen Kansallisbalettis- ja järjestetty yleisiä koetansseja.

Aki kansainvälisty

Akille ei tarjottu mahdollisuutta jatkaa tanssimista Suomessa, joten hän lähti opiskelemaan Tukholmaan Svenska Balettskolaniin, joka on Ruotsin kuninkaallisen baletin virallinen ammattikoulu. Sinne hänet toivotettiin tervetulleeksi haastattelun ja näytetunnin perusteella. Koulussa toimii myös lukion kolme viimeistä luokkaa.

”En käynyt siellä lukiota, olin vain tanssinopiskelija”, kertoo Aki. ”Aluksi oli rankkaa lähteä pois kotoa, mutta opin kielen ja sain pian uusia kavereita. Sitä kuitenkin kansainvälisty aika nopeasti. Siellä oli muitakin ulkomaalaisia, vaikka suuri osa oli ruotsalaisista perheistä.”

Svenska Balettskolaniin jälkeen Aki kiersi koetansseissa ympäri Eurooppaa. Berliinissä hän kuuli, että Rostockissa olisi koetanssi jolla haettiin yhtä miestensijaa, ja suuntasi sinne.

Nuorten tiet kohtaavat

Akin saadessa sopimuksen Rostockin balettiin Petia oli jo ollut siellä vuoden. Petia oli päättänyt jatkaa virkavapautta Bulgariasta.

”Vuosi Rostockissa oli tosi hyvä minulle”, Aki kehuu. ”Pienessä ryhmässä kaikki saivat tehdä paljon. Silti siellä esitettiin niinkin isoja teoksia kuin *Giselle* sekä *Romeo ja Julia*, jossa tanssin Petian kanssa nimirooleissa. Se oli ensimmäiseksi työpaikaksi oikein hyvä juttu, sai opetella työskentelyä.”

Akin mielestä tanssijoiden taso oli pieneksi ryhmäksi korkea. Hienoa oli, että esityksissä soitti orkesteri sen sijaan että olisi käytetty nauhamusiikkia. Saksassa on paljon balettikouluja, ja tanssiryhmiä on lähes joka kaupungissa. Siellä tanssijoilla on mahdollista vaihtaa työpaikkaa usein, joko johtajan tai ohjelmiston mukaan.

”Joka viikko jossain oli koetanssi tai omassa ryhmässä joku näytillä”, Aki vahvistaa. ”Vaihdon syynä saattoi olla myös johtajan tyytymättömyys tanssijaan, tai sitten tanssija ei itse viihtynyt.”

Saksassakin talousvaikeudet ovat iskenet myös kulttuuriin. Pieniä ryhmiä on lopetanut ja isoja ryhmiä yhdistelty toisiinsa, kuten Berliinissä. Jossakin balettiseurue on muuttunut tanssiteatteriksi.

Petia ja Aki huomasivat koetanssi-ilmoituksen Tanskan kuninkaalliseen balettiin ja päättivät lähteä lauttamatkalle. Miksipä ei kokeilisi, kun molemmilla oli jo vahvistunut halu päästä ryhmään, jossa olisi laajemmat ohjelmistomahdollisuudet.

Kööpenhaminan koetanssilautakunnassa oli mukana myös Norjan kansallisbaletin johtaja, tanskalainen **Dinna Bjørn**, joka oli ollut myös Varnan kilpailujen tuomaristos- sa. Petia sai koetanssin jälkeen sopimuksen Tanskaan ja Aki Norjaan. Molemmat pääsivät urallaan eteenpäin, mutta nuoren rakkauden kannalta alkoi vaikea vaihe.

Rakkaus koetuksella

”Seuraavat kolme vuotta olivat hankalia, koska matkustelimme edestakaisin kahden maan väliä kaikki lomat ja vapaat viikonloput”, muistelee Petia. ”Kun on nuori, voi onneksi saada edullisia matkalippuja. Rahat ja kaikki bonuspisteet kuuluivat silti matkustamiseen. Ei ollut mahdollista käydä kotimaassa Suomessa tai Bulgariassa kuin kesällä. Ja kaikki muu aika oli työntekoa.”

Ammatillisesti Petia tunnustaa kuitenkin oppineensa paljon. ”Oli hyvät opettajat ja koreografit; oli sekä Bournonville- että amerikkalaistyylisiä tunteja. Opin jotain Balanchine-tyylistäkin. Ennen Tanskaa minulla ei ollut siitä mitään kokemusta, mutta siellä oli Balanchinen luottotanssijoita opettajina ja harjoittajina.”

SAKARI VIIKA

Petia ja Aki baletissa *Pähkinänsärkijä* ja *Hiiruk- ningas*.

Taistelua paikasta auringossa

Tanskan kuninkaallisessa baletissa on 93 tanssijaa, joista vain kahdeksan on määrää- aikaisia. Siellä on selkeä roolihierarkia ja tiukat kategoriat. Tavallisten lisäksi on vielä vanhemmille tanssijoille karakteritanssijan kategoria. Nuoret saivat jossain määrin harjoitella pääroolejakin, mutta harvoin esiintyä niissä.

”Pääosiin oli yleensä jopa viisi osaja- koa, joten cover-cast ei välttämättä saanut mahdollisuutta esiintyä”, Petia selittää. ”Sain kuitenkin harjoitella ja opetella pääroolit.”

Aki oli ollut huomaavinaan, että tanskalai- sia suosittiin, ”ja onhan se tietysti Tanskan kansallisbaletti. Ulkomaalaisten voi olla vaikea oppia täysin tanskalaisten omaa Bournonville-tyyliä, jota he itse opettelevat lapsesta lähtien.”

”Väitetään, että ulkomaalaiset erottuvat heti”, Petia myötäilee. ”Monet ulkomaiset tanssijat lähtivätkin sitten muualle saadak- seen soolotehtäviä.”

”Taistelu paikoista auringossa on tiukkaa”, vahvistaa Aki.

Osloin vuodet

Aki tanssi Oslossa neljä vuotta, joista vii- meisen Petian kanssa. Oslossa on myös

”Kolme vuotta matkustelimme edestakaisin kahden maan väliä kaikki lomat ja vapaat viikonloput.”

PETIA ILIEVA, s. 14.8.1975

Koulutus

Bulgarian kansallisbaletin koulu 1985–93

Kiinnitykset

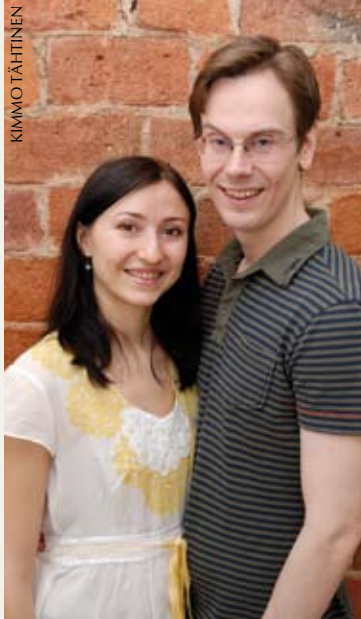
Bulgarian kansallisbaletti 1993–95
Rostockin baletti 1995–97
Tanskan kuninkaallinen baletti 1997–2000
Norjan kansallisbaletti 2000–2001
Suomen Kansallisbaletti 2001–

Palkinnot

Luxemburgin kansainvälinen balettikilpailu
2. palkinto 1993
Varnan kansainvälinen balettikilpailu 3. palkinto 1994
Pariisin kansainvälinen balettikilpailu
juniorisarja 2. palkinto 1994

Klassiset pääroolit

Romeo ja Julia, Giselle, Joutsenlampi, Pähkinänsärkijä

AKI PAKARINEN, s. 15.8.1973

Koulutus

Suomen Kansallisoopperan balettikoulu 1983–91
Svenska balettskolan, Tukholma 1993–96

Kiinnitykset

Rostockin baletti 1996–97
Norjan kansallisbaletti 1997–2001
Suomen Kansallisbaletti 2001–

Klassiset pääroolit

Romeo ja Julia, Pähkinänsärkijä

kiinteä, keskikokoinen 46 tanssijan ryhmä, jossa on kategoriat tanssijoille.

”Hierarkiaa ei kuitenkaan orjallisesti noudatettu”, hän kertoo. ”Hyvää oli myös se, että kaikki saivat vakituisen sopimuksen kahdessa vuodessa. Meillä ei ole täällä Suomessa sellaisia vielääkään.”

Norjan kansallisbaletin ohjelmistossa oli klassikoita, mutta myös paljon muuta. ”Tämä Dinnan neoklassinen maku”, Aki naurahtaa. ”Esimerkiksi Glen Tetleytä on kymmenen vuoden aikana tullut jonkin verran tehtyä.”

1980-luvullahan Suomessa itkettiin, ettei tänne saatu Tetleyn teoksia. Ne olivat kullempa liian kalliita.

Nyt niitä tulee 2000-luvulla Suomeen, ja Norjaan ne ehtivät vähän aikaisemmin.

”Norjassa oli myös mielenkiintoisia

omia koreografeja”, Aki huomauttaa. ”Ja norjalaiset tanssijat ovat tosi hyviä nykytanssissa, myös persoonallisuutta löytyy. Joka puolella on omat vahvat jutut.”

Petia pääsi Norjan kansallisbalettiin normaalimeneteltyllä koetanssin kautta, vaikka Dinna Bjørn tunsikin hänet ennestään niin Varnan kilpailuista kuin Tanskan esityksistäkin. Bjørn oli jo tuolloin valittu Kansallisbaletin johtajaksi Suomeen; yhden vuoden hän johti yhtäaikaan molempia.

Yhteisen vuoden jälkeen nuoret halusivat lähteä Norjasta Akin kotimaahan ja osallistuivat koetanssiin Suomessa. Molemmat tulivat valituiksi ja siirtyivät Suomen Kansallisbalettiin syksyllä 2001.

Juuret Suomeen

Siitä lähtien Petia ja Aki ovat asuneet Suomessa ja viihtyvät hyvin. ”Nyt on turha enää lähteä minnekään”, vahvistaa Aki. ”Se on

selvä peli jo; ikärajat tulevat vastaan.”

Molemmilla on kuitenkin seitsemän vuoden jälkeen yhä vain määräaikaiset sopimukset. He kuuluvat tähän omituiseen joukkoon, joka on jätetty vakinaistamatta eläkekysymyksen varjolla. Kansallisbalettimme 80 tanssijasta 40 prosenttia on määräaikaisia. Tanssijoiden asiat ovat edelleen jonotuslistalla, eikä kukaan tunnu ottavan vastuuta tilanteesta.

Petia ja Aki myöntävät, että laulusolisteilla on myös hankala tilanne, mutta he voivat sentään vierailta muuallakin. Balettitanssijalle Suomessa on vain yksi työpaikka. Miten tulevaisuudessa saadaan nuoria enää koulutautumaan balettitanssijoiksi?

”Kiinteän ryhmän etu on corps de ballet, joka kehittyy yhte-näiseksi.”

”Työtapa ja joko ryhmä muuttuu, jos tanssitaan aktiivisesti vain pari vuotta”, muistuttaa Aki.

”Kiinteän ryhmän etuhan on juuri corps de ballet, joka kehittyy yhtenäiseksi”, tähdentää Petia.

Vertailu ulkomaisten balettitalojen kanssa kääntyykin usein Suomen voitoksi nimenomaan yhtenäisen balettikuoron ansiosta. Erityisesti naistanssijat saavat kiitosta motivoituneesta ensemble-työskentelystä.

Uutta energiaa

Tulevaan baletinjohtajaan **Kenneth Greveen** molemmat nuoret suhtautuvat myönteisen uteliaasti.

”Erittäin terveellistä vaihtelua”, toteaa Aki. ”Nykyisen johtajan Dinna Bjørnin tapana on ollut sulkea silmänsä vallitsevilta ongelmilta. Kansallisbaletti on erittäin monipuolinen, ja osaamista löytyy. Mielestäni yksi baletinjohtajan tärkeistä tehtävistä on osata käyttää ryhmänsä voimavaroja parhaalla tavalla. Uskon että tähän Kenneth Grevellä löytyy silmää.”

”Hän on hyvin positiivinen henkilö”, Petia jatkaa. ”Tarvitsemme jonkun aktiivisen tänne saamaan asiat eteenpäin. *Some movement and energy.*”

Petian uusi prinssi

Pariskunnalle syntyi tammikuussa esikoinen, isän sanoin Elvis Presleyn syntymäpäivänä. Petia on palaamassa töihin jo uuden kauden alussa elokuussa. Suunnitelmissa on, että isä voisi jäädä vanhempainvapaalle, kunnes lapsi on reilun vuoden ikäinen.

”Olin nyt jo sen kolme viikkoa isyysvapaalla”, Aki kertoo. ”Kun isä käyttää vanhempainvapaata lopussa, saa vielä ekstraa. Modernissa yhteiskunnassa lastenvaunuja työntävätkin isät. Isät saavat jo julkisesti iloita lapsistaan ja jäädä kotiin niitä hoitamaan. Vanhempi sukupolvi oli jotenkin vaivautunut lapsista. Ennen se oli naisten työ.”

Petia kertoo, kuinka bulgarialaisen tuttava-pariskunnan mies oli hämmästynyt, kun isä antoi vauvalle pullon. ”Vauva ei kuitenkaan tee eroa, kumpi meistä mitään tekee. Mehän suorastaan kiistelemme siitä, kuka saa häntä hoitaa.”

Akin äiti on jo ilmoittautunut lapsenhoitajaksi tarvittaessa. Samuil on suvun ensimmäinen lapsenlapsi, ja potkuhousuja löytyy joka lähtöön.

”Hän on minun prinssini nykyisin”, Petia hymyilee.

”Mutta häntä ei kyllä balettiuralle tulla painostamaan millään tavalla”, toppuuttelee Aki.

”Katsos nyt näitä jalkoja kuitenkin...”